

DEUMELAND protiv NJEMAČKE

Presuda od 29. maja 1986. godine

NESLUŽBENI SAŽETAK I HISTORIJAT PREDMETA

A. Osnovne činjenice

Podnosilac predstavke, g. Klaus Dieter Deumeland, rođen je 1940. godine sa prebivalištem u Berlinu. Kao zakoniti nasljednik svoje majke (koja je preminula u decembru 1976. godine) nastavio je postupak koji je pokrenula njegova majka 15. juna 1970. godine pred Socijalnim sudom u Njemačkoj. Gđa Deumeland tražila je da joj se odobri dodatna penzija kao udovici, tvrdeći da je njen suprug, bivši zaposlenik Landa, umro u martu 1970. godine zbog posljedica nesreće na radnom mjestu: u januaru 1970. godine, kad se vraćao sa razgovora sa ljekarom specijalistom, okliznuo se na pločniku prekrivenim snijegom i pretrpio frakturu lijeve butne kosti.

Dana 25. oktobra 1972. godine Socijalni sud je odbio tužbu gđe Deumeland, presudivši da se ta nezgoda ne može smatrati za nezgodu na radnom mjestu, niti za nezgodu na putu sa posla kući. Viši socijalni sud u Berlinu je 14. avgusta 1973. potvrdio ovu odluku.

Dana 13. marta 1975. godine, Federalni socijalni sud je poništio zadnju presudu i vratio predmet Višem socijalnom sudu, koji je 16. januara 1979. godine ponovo odbacio zahtjev i odbio dozvolu za ulaganje nove žalbe zbog povrede materijalnog prava.

G. Deumeland se neuspješno žalio na ovu odluku pred Federalnim socijalnim sudom i Federalnim Ustavnim sudom. Potom je zahtijevao od Višeg socijalnog suda u Berlinu da ponovo otvori postupak, ali je njegov zahtjev odbijen 6. avgusta 1981. godine. Dana 23. novembra 1981. godine Federalni Socijalni sud je odbio njegovu žalbu protiv ove presude.

B. Postupak pred Komisijom za ljudska prava

Predstavka je uložena Komisiji 15. aprila 1981. godine, a proglašena je prihvatljivom dana 15. novembra 1983. godine.

U svom izvještaju od 9. maja 1984. godine Komisija je utvrdila činjenice i zaključila da član 6, stav 1 nije primjenjiv na činjenice ovog predmeta, i da, prema tome, Komisija nije pozvana da odlučuje da li je domaći postupak, na koji se podnosilac predstavke žali, ispunio zahtjeve iz člana 6. stav 1 i, sa osam glasova prema šest glasova, da prema tome nije došlo do kršenja člana 6. stav 1.

Komisija je predmet dostavila Sudu 12. oktobra 1984. godine.

IZVOD IZ PRESUDE

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. STAV 1

58. Član 6., stav 1 Konvencije glasi kako slijedi:

"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza. . ., svako ima pravo na pravičnu javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. . . ."

Podnositelj predstavke tvrdi da njemački socijalni sudovi nisu omogućili u ovom predmetu pravičnu raspravu u razumnom roku.

U svjetlu dostavljenog podneska, prvo pitanje o kojem treba odlučiti tiče se primjenjivosti člana 6. stav 1, a to pitanje je osporavala većina u Komisiji i Vlada.

A. Primjenjivost člana 6. stav 1

1. Postojanje "spora" o pravu

59. U vezi sa postojanjem "spora" o pravu, Sud bi da uputi na principe iznijete u sudskoj praksi i sažete u njegovoj presudi Benthem od 23. oktobra 1985. godine (Serija A, broj 97, strane 14-15, stav 32).

U ovom predmetu jasno proizlazi da je spor nastao najkasnije pokretanjem postupka pred Socijalnim sudom u Berlinu 16. juna 1970. godine (v. gore stav 11). Ovaj "spor" je bio jasan i ozbiljan i ticao se stvarnog postojanja prava za koje je gđa Deumeland tvrdila da ga ima, da prima dodatnu udovičku penziju. Ishod relevantnog postupka je mogao dovesti - i u ovom slučaju je i doveo - do potvrde rješenja na koje se žalila, naime odbijanje Landa iz Berlina da odobri penziju; ovo je, prema tome, direktno odlučujuće za pravo iz ovog predmeta.

Prema tome, trebalo je da nadležni sudovi odluče o sporu u vezi sa pravom za koje je gđa Deumeland tvrdila da ga ima.

2. Da li je predmetno pravo bilo građansko pravo

(a) Uvod

60. Prema sudskoj praksi Suda, "pojam građanskih prava i obaveza ne može se tumačiti samo prema domaćem zakonu tužene države" (v. presudu u predmetu König od 28. juna 1978. godine, Serija A broj 27, strana 29-30, stavovi 88-89).

Pored toga, u član 6 ne spadaju samo "privatno - pravni sporovi u tradicionalnom smislu, tj. sporovi između pojedinaca ili između pojedinca i države u smislu da ova postupa kao fizičko lice, podložno privatnom pravu", i "u svom nezavisnom svojstvu" (v. istu presudu, loc. cit., strana 30, stav 90). "Karakter zakona koji uređuju kako će pitanje biti riješeno . . . i vlasti koja će biti umiješana po pitanju nadležnosti. . . je . . . od manjeg značaja": vlast može biti "običan sud, upravni organ itd." (v. presudu Ringeisen od 16. jula 1971. godine, Serija A broj 13, strana 39, stav 94). "Samo je karakter prava u pitanju relevantan" (v. gore pomenutu presudu König, Serija A broj 27, strana 30, stav 90).

61. Kao i u prethodnim predmetima, Sud smatra da u ovom slučaju ne mora iznijeti apstraktnu definiciju koncepta "građanskih prava i obaveza".

Ovo je prvi put da Sud mora razmatrati polje socijalnog osiguranja i posebno pravo osiguranja kod povreda na radu u *Landu Berlina*; sud mora da odredi te relevantne faktore koji su podobni za razjašnjenje ili proširenje gore navedenih principa.

(b) Dodatne činjenice otkrivene u predmetu spora

62. Prema njemačkim zakonima, pravo o kojem je riječ tretira se kao pravo javnopravnog karaktera (v. gore stavove 49-52). Međutim, ova klasifikacija omogućuje samo polaznu tačku (v. posebno, *mutatis mutandis*, presudu Engel i drugi, od 8. juna 1976. godine, Serija A broj 22, strana 35, stav 82); ona ne može biti odlučujuća, osim ako je potvrđena od strane drugih faktora. U svojoj presudi König od 28. juna 1978. godine, Sud je naročito naveo:

"Da li pravo treba smatrati kao građansko ili ne. . . mora biti određeno u vezi sa suštinskim sadržajem i efektima prava - a ne njegovom pravnom klasifikacijom - prema domaćem zakonu države o kojoj je riječ. U provođenju svojih nadzornih funkcija, Sud mora takođe uzeti u obzir cilj i svrhu Konvencije i nacionalni pravni sistem drugih država potpisnica . . ." (Serija A broj 27, strana 30, stav 89).

63. Postoji velika raznolikost u legislativi i sudskoj praksi država članica Vijeća Evrope u vezi sa pravnom prirodom prava na korištenje osiguranja od nesreća na radu prema programima socijalne zaštite, što će reći u vezi sa kategorijom prava u koju takvo pravo spada. Neke ga države - uključujući i Saveznu Republiku Njemačku – posmatraju kao pravo javnopravnog karaktera, a druge, sasvim suprotno, posmatraju ga kao privatno pravo; pojaviće se i druge koje primjenjuju mješoviti sistem. Što više, čak i u istom pravnom sistemu se mogu naći razlike u pristupu u sudskoj praksi. Tako, u nekim državama gdje prevladava aspekt javnog prava, odluke nekih sudova i pored toga navode da član 6. stav 1 treba primijeniti u zahtjevima sličnim ovim iz predmeta u pitanju (npr. vidi presudu od 11. maja 1984. godine od Apelacionog suda za radne sporove u Brüsselsu, *Journal des Tribunaux* 1985. godine, strane 168-169). Prema tome, ne postoji zajednički standard koji bi ukazivao na jedinstven koncept.

64. Analiza karakteristika njemačkog sistema socijalnog osiguranja u slučaju nesreća na radu otkriva da zahtijevano pravo obuhvata osobine i javnog i privatnog prava.

(i) Osobine javnog prava

65. Veliki broj faktora može upućivati da predmetni spor treba smatrati kao onaj koji spada u sferu javnog prava.

(1) Karakter legislative

66. Prvi takav faktor je karakter zakonodavstva. Pravila koja određuju pravo iz socijalnog osiguranja u kontekstu osiguranja povreda pri radu su različita u dosta vidova u odnosu na pravila koja je primjenjuju na osiguranje uopće koja su dio građanskog prava. Njemačka država je preuzela odgovornost za regulisanje okvira programa osiguranja od povreda na radu kao i nadgledanje provođenja tog programa. U tu svrhu, on je odredio kategorije korisnika, definisala granice zaštite koja se daje, utvrdila visinu doprinosa i naknada itd.

U nekoliko predmeta (v. posebno König; Le Compte, Van Leuven i De Meyere; Benthem) intervencija države putem zakona ili delegiranog zakonodavstva nije ipak spriječila Sud da nađe da pravo u pitanju ima privatni, pa, prema tome, i građanski karakter. U ovom predmetu, također, takva intervencija ne može biti dovoljna da bi pravo na koje se poziva podnosilac predstavke bilo svrstano u sferu javnog prava.

(2) Obavezna priroda osiguranja

67. Drugi relevantan faktor je obaveza osiguranja od povreda na radu ili, preciznije, činjenica pokrivenosti osiguranjem u slučaju ispunjavanja uslova postavljenih legislativom (v. dole stav 72). Drugim riječima, oni koji su osigurani ne mogu birati beneficije izvan programa.

Slične obaveze mogu se naći i na drugim poljima. Primjere nalazimo u pravilima koja utvrđuju da je osiguranje obavezno pri izvođenju određenih aktivnosti - kao što je vožnja automobila - za članove domaćinstva. Ipak, pravo na beneficije koje iz ove vrste ugovora o osiguranju proizlazi, ne može se odrediti kao pravo javnopravnog karaktera. Sud, prema tome, ne vidi zašto bi obaveza za pokrivenost unutar osiguranja od povrede na radu trebalo da promijeni prirodu odgovarajućeg prava.

(3) Preuzimanje odgovornosti za socijalnu zaštitu od strane države

68. Jedan konačni aspekt koji treba uzeti u obzir je preuzimanje, od strane države, javnih ili polujavnih ustanova, potpune ili djelimične odgovornosti za osiguranje socijalne zaštite. Postojala je odgovornost ove vrste u ovom predmetu, od strane Ureda osiguranja za povrede na radu u Berlinu. Bilo da se smatralo krupnim dometom ili fazom u razvoju uloge države, takav faktor pretpostavlja, *prima facie*, proširenje domena javnog prava.

U drugu ruku - i sud će se vratiti na ovu tačku kasnije (v. dole stav 73) - ovaj predmet se tiče pitanja postojanja sličnosti sa osiguranjem prema običnom pravu, a to je osiguranje tradicionalno određeno privatnim pravom. Prema tome, teško je izvući iz posljedica granica intervencije države bilo kakav čvrst zaključak u vezi sa prirodom prava u pitanju.

69. Konačno, čak i da se uzmu zajedno tri prethodna faktora, nakon analize, oni nisu dovoljni da bi se utvrdilo da je član 6. neprimjenjiv.

(ii) Osobine privatnog prava

70. Za razliku, razna razmatranja govore u korist suprotnog zaključka.

(1) Lična i ekonomska priroda stečenog prava

71. Za početak, udovica g. Deumelanda starijeg nije bila pogođena u odnosima sa javnim vlastima kao takvim, koje su djelovale u izvršavanju diskrecionih ovlaštenja, nego u njenom ličnom svojstvu kao pojedinca. Ona je zahtijevala pravo koje je proizašlo iz specifičnih pravila koja su utvrđena u važećem zakonodavstvu. Predmetno pravo je bilo lično, ekonomsko i individualno pravo, činjenica koja je ga je približila građanskoj sferi.

(2) Veza sa ugovorom o zaposlenju

72. Drugo, pozicija g. Deumelanda starijeg je usko vezana sa činjenicom da je bio član radničke populacije, s obzirom da je i primao platu u Landu.

Pravni osnov njegovog posla je bio ugovor o zapošljavanju, regulisan privatnim pravom. Dok je istina da odredbe o osiguranju potiču direktno iz zakona, a ne iz određene ugovorne klauzule ugovora, ove odredbe su bile na neki način dodane na ugovor. Prema tome, one su tvorile jedan od sastavnih dijelova odnosa između poslodavca i radnika. Pored toga, dodatna penzija koju je zahtijevala udovica g. Deumelanda starijeg i zatim njihov sin, bila je dodatak na platu koja se plaća prema ugovoru; građanski karakter te plate je izvan sumnje. Ova penzija ima istu prirodu kao i ugovor i prema tome je takođe uključena u građanski karakter u svrhe Konvencije.

(3) Sličnosti sa osiguranjem prema općim zakonima

73. Konačno, njemačko osiguranje u slučaju povrede na radu je slično na nekoliko načina sa pravom osiguranja unutar općih zakona. Generalno, prema programu njemačkog osiguranja pri povredama na radu, naknada se utvrđuje tehnikama pokrivanja rizika i metodama upravljanja koje su inspirisane onim koje trenutno preovladavaju u sferi privatnog osiguranja. Radnici u stalnom radnom odnosu u privatnim firmama pripadaju strukovnim udruženjima (vidi gore stav 52) koje vode svoje poslovanje, naročito sa osiguranicima, na isti način na koji preduzeće obezbjeđuje osiguranje prema općim pravnim normama o osiguranju, npr. u pogledu kalkulacije rizika, utvrđenja ispunjenja uslova za dobijanje beneficija i isplata naknada. Zaposleni u berlinskom Landu

zavise od Ureda za osiguranje pri povredama na radu i, prema tome, podliježu programu koji se drugačije primjenjuje od onog u privatnom sektoru. Međutim, ova činjenica nije takva da bi isključila vezu sa prethodnim programom i dala pravnu kvalifikaciju legislative u pitanju. U stvari, iako Land obezbjeđuje veliki dio sredstava za Ured osiguranja (vidi gore stav 53), on to čini u svojstvu poslodavca, a ne kao javna vlast.

Razlike koje mogu postojati između privatnog sektora osiguranja i socijalnog osiguranja ne utiču na osnovni karakter veze između osiguranika i osiguravatelja.

(c) Zaključak

74. Procijenivši relativnu uvjerljivost osobina javnog prava i privatnog prava u ovom predmetu, Sud nalazi da ono drugo preteže. Nijedna od tih raznih osobina privatnog prava nije odlučujuća sama po sebi, ali uzete sve zajedno i kumulativno, one zahtijevanom pravu daju karakter građanskog prava u smislu člana 6. stav 1 Konvencije, koji je prema tome primjenjiv.

B. Usaglašenost sa članom 6. stav 1

75. Prema tome, Sud mora ispitati da li je postupak koji je pokrenula gđa Deumeland, a koji je nastavio njen sin pred njemačkim socijalnim sudovima, zadovoljio uslove postavljene u članu 6. stav 1.

1. Razumni vremenski period

76. Podnosilac predstavke se prvo žalio na dužinu ovih postupaka.

(a) Period koji se uzima u razmatranje

77. Polazna tačka relevantnog perioda je 16. juni 1970. godine, dan na koji je podnijeta tužba pred Socijalnim sudom u Berlinu (v. gore stav 11).

Ako se govori o konačnom vremenskom razdoblju, "period" koji treba preispitati u smislu razumnosti, zapravo, pokriva cijeli spor, uključujući i žalbeni postupak (v. gore navedenu presudu König, Serija A, broj 27, strana 33-34, stav 98). U tom smislu treba uzeti u obzir da Federalni ustavni sud (v. gore stav 45), iako nije imao ovlaštenja da odlučuje o meritumu, njegova odluka je mogla uticati na ishod zahtjeva. S druge strane, vrijeme koje je Viši socijalni sud u Berlinu potrošio na ispitivanje zahtjeva za ponavljanje postupka nije bitno (v. gore stavove 46-47), zato što ova žalba uključuje novi set postupaka.

Prema tome, period se završava 9. februara 1981. godine, kad je Federalni ustavni sud odbacio ustavnu žalbu g. Deumelanda (v. gore stav 45).

Period koji treba razmatrati je tako trajao deset godina, sedam mjeseci i tri sedmice (16. juni 1970. - 9. februar 1981. godine).

(b) Relevantni kriteriji

78. Razumnost dužine postupka treba procijeniti u svakoj instanci u skladu sa posebnim okolnostima u predmetu i imajući na umu kriterije date u sudskoj praksi Suda (v. presudu Buchholz od 6. maja 1981., Serija A broj 42, strana 15-16, stav 49 i presudu Zimmermann i Steiner od 13. jula 1983., Serija A broj 66, strana 11, stav 24).

(i) Stepen složenosti predmeta

79. Glavno pitanje u predmetu se sastoji u određivanju da li je pad oca g. Deumelanda, kad se vraćao kući od specijaliste za uho-grlo-nos, gdje je imao zakazane konsultacije nakon napuštanja radnog mjesta (v. gore stav 10), predstavljao povredu na radu ili povredu na putu na posao ili sa posla prema Reich Zakonu o osiguranju. Nadležni socijalni sudovi su morali naročito da se uvjere da su pretpostavljeni razgovarali sa njim o njegovom problemu sa sluhom i da su tražili od njega da ode na pregled zbog potreba posla (vidi gore stav 11). To je iznad svega činjenično pitanje koje treba rasvijetliti uzimanjem izjava nekoliko svjedoka. Dalje, ovdje nije bilo teškog pravnog pitanja. Štaviše, Vlada ovo nije osporila.

(ii) Ponašanje podnosioca predstavke

80. U različitim fazama, g. Deumeland mlađi je načinio nekoliko koraka koji su usporili tok postupka. Neki su koraci predstavljali, ako ne želju za ometanjem, onda barem nesaradnju.

Tako je bilo, npr. u vezi sa njegovim zahtjevima za izuzeće - sve skupa pet - jednog sudije Federalnog socijalnog suda i trojice sudija Socijalnog apelacionog suda u Berlinu (v. gore stavove 22, 25, 33, 35 i 37). Ovi zahtjevi za izuzeće sudija su odbijeni kao neosnovani, osim jednog koji je podnosilac predstavke povukao. Pored toga, nekoliko radnji ili propusta od strane podnosioca predstavke su bili takvi da su iskomplikovali zadatak suda. Dovoljno je samo da Sud citira najvažnije, naime podnošenje dokaza u pismenoj formi dan prije rasprave (v. gore stavove 16 i 40), zahtjevi za produženje rokova (v. gore stavove 28 i 42), ili ispravku izjava o činjenicama koje su iznesene u presudi i naknadno u odluci kojom je odbačen prvobitni zahtjev (v. gore stav 17), nemogućnost da pomogne sudu u potrazi za dokumentom koji je sam uložio i za koji je tvrdio da je važan (v. gore stav 26), prigovarajući dostavi dokumenata i odbijajući da dostavi svoje komentare (v. gore stav 30), odbijanje da pokaže rješenje o nasljeđivanju (v. gore stav 35).

Sve u svemu, podnosilac predstavke nije pokazao ažurnost kakva se očekuje od strane u sporu ove vrste. On je time doprinio produžavanju postupka (vidi, *mutatis mutandis*, Pretto i druge presude od 8. decembra 1983., Serija A, broj 71, strana 15, stav 34).

(iii) Ponašanje nadležnih sudova

(1) Socijalni sud u Berlinu

81. Postupak pred Socijalnim sudom u Berlinu je počeo 16. juna 1970. godine, a završen je 7. decembra 1972. godine, a to je dvije godine, pet mjeseci i tri sedmice kasnije. Predmet je tri puta proglašen spremnim za raspravu, 11. maja 1971. zatim 15. marta 1972., i na kraju 26. juna 1972. godine (v. gore stav 12). Predmet je tako mirovao godinu, dva mjeseca i dvije sedmice. Vlada je potvrdila odlaganje, ali je smatrala da je do njega došlo zbog formiranja novog sudskog vijeća usljed preopterećenosti poslom i zbog uzastopnog mijenjanja predsjedavajućeg sudije. Vlada je takođe navela da predmet nije zbog svoje prirode mogao biti tretiran kao prioritetan.

82. U skladu sa utvrđenom praksom Suda, privremeno zaostajanje u sudskom poslu ne povlači međunarodnu odgovornost države o kojoj se radi, pod uvjetom da država preduzme efikasno pravnu akciju sa zahtijevanom hitnošću (v. kao najskoriju, Guincho presudu od 10. jula 1984. godine, Serija A broj 81, strana 17 stav 40).

Dokazi koje je Vlada predočila ne potkrepljuju zaključak da je u ovom predmetu došlo do iznenadnog i nepredvidivog povećanja broja podnesenih tužbi, što je izazvalo privremeno zaostajanje u poslu.

Promjene predsjedavajućeg sudije predstavljaju prirodni dio života suda i ponekad mogu prouzrokovati izvjesno odlaganje. Učestalost promjena u veoma kratkom periodu su samo pogoršale postojeću situaciju u datim okolnostima.

(2) Socijalni apelacioni sud u Berlinu (prvi postupak)

83. Pošto mu je predmet predočen 23. novembra 1972. godine, Socijalni apelacioni sud u Berlinu je g. Deumelandu dostavio presudu 14. septembra 1973. godine, a to je nakon devet mjeseci i tri sedmice. Očigledno, nije bilo nikakvog odlaganja u postupku pred sudom.

(3) Federalni socijalni sud (prvi postupak)

84. Prvi dio postupka pred Federalnim socijalnim sudom se završio u roku od godinu i sedam mjeseci nakon pokretanja postupka (11. oktobar 1973-15. maj 1975). Postojao je period neaktivnosti od 5. februara 1974. godine (dostavljanje g. Deumelandu izjašnjenja tuženog) do 6. decembra 1974. godine (rasprava). Međutim, 1. jula 1974. godine podnosilac predstavke je izrazio želju da se rasprava održi 6. decembra (vidi gore stav 21). Time se interval u pitanju samo djelimično može pripisati Federalnom socijalnom sudu.

(4) Socijalni apelacioni sud u Berlinu (drugi postupak)

85. Od pet postupaka koje je podnosilac predstavke pokrenuo pred socijalnim sudovima, drugi dio postupka pred Socijalnim apelacionim sudom u Berlinu je najduži i

najkomplikovaniji. Proteklo je tri godine i deset mjeseci između donošenja presude od strane Federalnog socijalnog suda (16. maj 1975. godine) i presude koju je donio Socijalni apelacioni sud (15. mart 1979. godine).

86. Dva zahtjeva za dostavu predmeta prekinula su tok glavnog postupka; prvi je došao iz Ureda javnog tužioca koji je pripojen Apelacionom sudu u Berlinu, a drugi iz Odjela javnog tužioca koji je pripojen Regionalnom sudu u Berlinu (v. gore stavove 28 i 31). I pored toga ovi periodi su bili relativno kratki tj. tri sedmice u prvoj instanci (28. avgust - 18. septembra 1975) i četiri mjeseca i dvije sedmice u drugoj instanci (29. juli - 9. decembar 1976). Prema tome, ovi zahtjevi nisu imali značajan uticaj na vođenje postupka.

Što se tiče zahtjeva za izuzeće sudija koje je berlinskom Socijalnom apelacionom sudu podnio g. Deumeland, vrijeme koje je bilo potrebno za odbacivanje bilo je često znatno i na prvi pogled iznenađujuće; trajalo je tri godine, četiri mjeseca i tri sedmice (26. maj 1975 - 17. oktobar 1978) u predmetu sudije Matuczewski, godinu i deset mjeseci i dvije sedmice (4. avgust 1976 - 20. juni 1978) u predmetu sudije Brämer i sedam mjeseci (20. januar - 19. avgust 1977) i tri sedmice (31. maj - 20 juni 1978) u predmetu sudije Arndts (v. gore stavove 25, 33, 35-37 i 40). Iako ovi zahtjevi nisu možda značajno usporili postupak, izgleda da je vrijeme koje je bilo potrebno da se odluči o njima bilo predugo.

(5) Federalni socijalni sud (drugi postupak)

87. Drugi dio postupka pred Federalnim socijalnim sudom je počeo 25. marta 1979. godine i okončan je 17. decembra 1980. godine, tj. godinu, osam mjeseci i tri sedmice kasnije. Tri perioda neaktivnosti zaslužuju pažnju (v. gore stavove 43-44). Prvi počinje od 9. jula 1979. godine (dostava strankama izjave Barmer Erstkasse) do 19. novembra 1979. godine (zahtjev za dokumentaciju okružnim vlastima Charlottenburga), drugi od 2. januara 1980. godine (prijem spisa od Zemljišne uprave) do 1. aprila 1980. godine (dostava pisma g. Deumelandu kojim se obavještava o prijemu dokumenata) i treći od 9. septembra 1980. godine (dostavljanje dokumenata strankama) do 11. decembra 1980. godine (rasprava). Vlada je ograničila svoje mišljenje na isticanje da je Federalni socijalni sud naredio dostavljanje svih tih raznih spisa, po zahtjevu podnosioca predstavke.

88. Dovoljno je zapaziti da vremenski intervali u pitanju, sami po sebi, ne izgledaju nerazumni, posebno u svjetlu činjenice da se najduži interval velikim dijelom poklapa sa odmorom u sudu.

(6) Federalni ustavni sud

89. Federalni ustavni sud je, sa svoje strane, predmet razmatrao sa značajnom ažurnošću, s obzirom da je samo šest sedmica trebalo za donošenje odluke.

(c) Ukupna procjena

90. Sve u svemu, ovaj sudski proces je trajao skoro više od sedam godina. Kolika god da je bila vrijednost zahtijevane beneficije, period te dužine je nenormalan za okolnosti, posebnu imajući u vidu da se u predmetima socijalne zaštite zahtijeva posebna ažurnost. Tačno je da je razmatrani period podijeljen u šest različitih faza, koje su odgovarale istom broju postupaka, kao i da odgovornost za dužinu trajanja postupka u velikom stepenu leži na samom g. Deumelandu. Ipak, određeni broj odgoda može se pripisati nadležnim sudovima, prvenstveno berlinskom Socijalnom sudu i berlinskom Apelacionom socijalnom sudu (drugi postupak). Kao rezultat tih odgoda, posmatranih zajedno i kumulativno, predmet podnosioca predstavke nije bio razmatran u razumnom vremenu, što je zahtjev člana 6. stav 1. Prema tome, došlo je do kršenja tog člana.

2. Pravična rasprava pred nepristrasnim sudom

91. Podnosilac predstavke se dalje žalio da po njegovoj tužbi nije održana “pravična rasprava” pred “nepristrasnim sudom”. Iz njegovog podneska, sudije socijalnih sudova su prema njemu izrazile odbojan stav iz političkih razloga, propuštajući da vrše svoju dužnost na koju su obavezni i donijeli nekorektnu presudu u njegovom predmetu.

Vlada nije komentarisala ove tvrdnje.

92. Sud bi samo istakao da g. Deumeland nije dostavio ni najmanji dokaz u prilog svojih navoda.

II. PRIMJENA ČLANA 50

93. Član 50. Konvencije predviđa:

“Ako Sud utvrdi da je odluka ili mjera sudskog organa ili bilo kojeg drugog organa visoke strane ugovornice, u cjelini ili djelomično, u suprotnosti sa obavezama koje proističu iz ove... konvencije, i kada unutrašnje pravo navedene članice omogućava samo djelomično obeštećenje za posljedice takve odluke ili mjere, Sud će svojom odlukom pružiti oštećenoj strani pravičnu naknadu, ukoliko je to potrebno.”

94. Svojim podneskom od 27. marta 1985. godine (v. stav 6. gore), g. Deumeland je naveo “značajnu materijalnu i nematerijalnu štetu”. Navodeći da će štetu naknadno precizirati, naveo je sljedeće osnove: odbacivanje svih njegovih zahtjeva od strane njemačkih sudova; štetan uticaj vođenja postupaka na zdravlje njegove majke; njegova obaveza naknade svih sudskih troškova nastalih pred različitim socijalnim sudovima; pokušaji da se spriječi vršenje svoje profesije; vrijeme potrošeno na postupke pred domaćim sudovima na štetu njegovih drugih aktivnosti; nanesena šteta njegovoj reputaciji.

Na raspravi, podnosilac predstavke je izrazio spremnost da se u pismenoj formi riješi pitanje primjene člana 50. te da se postigne “jeftin sporazum”. Odgovarajući na

zahtjev predsjednika, naveo je da će naknadno dostaviti pismeni podnesak; međutim, on to nije uradio.

Ni predstavnik Vlade, niti predstavnik Komisije nisu komentarisali njegove zahtjeve.

95. Kršenje člana 6. stav 1, koje je utvrdio Sud, odnosi se u suštini na vremenski period kada je gđa Deumeland još bila živa i zastupanje svog predmeta je povjerila sinu (v. gore stav 90). On, iako je sa majkom živio pod istim krovom (v. gore stav 35), u to vrijeme nije imao status "oštećene strane" u svrhu člana 50. Međutim, smrću majke 8. decembra 1976. godine, čiji je jedini nasljednik, stekao je taj status (v. stav 35 gore).

96. U pogledu navodne materijalne štete, podnosilac predstavke nije dostavio dovoljno informacija. Shodno tome, Sud odbija zahtjev po tom osnovu.

97. Što se tiče navodne nematerijalne štete, ne može se isključiti da je majka g. Deumelanda pretrpila određeni psihološki stres u periodu kada je prekoračen razuman vremenski period. Međutim, pretpostavljajući da je tada mogla ostvariti finansijsku naknadu, Sud ne vidi razlog za dosuđivanje bilo čega samom podnosiocu predstavke, s obzirom da mu ova presuda predstavlja pravičnu naknadu.

98. Podnosilac predstavke nije istakao nikakav drugi zahtjev, naročito ne zahtjev za pravne troškove nastale pred institucijama Konvencije. U kontekstu člana 50. Sud vodi računa samo o zahtjevima koji su stvarno navedeni; s obzirom da nije u pitanju javni interes, Sud neće na vlastitu inicijativu ispitivati da li je podnosilac predstavke bio oštećen na neki drugi način (v. Sunday Times presudu od 6. novembra 1980. godine, Serija A broj 38, str. 9, st. 14). Stoga, nema osnova za dosuđivanje naknade troškova.

IZ OVIH RAZLOGA, SUD

1. *Odlučuje*, sa devet glasova prema osam, da je član 6. stav 1 primjenjiv na okolnosti ovog slučaja;
2. *Odlučuje*, sa devet glasova prema osam, da je došlo do kršenja člana 6. stav 1 u pogledu ispunjenja zahtjeva suđenja u razumnom vremenskom periodu;
3. *Odlučuje*, jednoglasno, da gore navedena odluka, sam po sebi predstavlja adekvatno pravičnu naknadu u svrhu člana 50.

Presuda je sačinjena na engleskom i francuskom i objavljena na javnoj raspravi u Zgradi ljudskih prava, Strasbourg, dana 29. maja 1986. godine.

Gérard WIARDA
Predsjednik

Marc- André EISSEN
Registar

U skladu sa članom 51. stav 2 Konvencije i Pravilom 52. stav 2 Pravila Suda, odvojena mišljenja dolje navedenih sudija su priložena ovoj presudi:

- zajedničko oprečno mišljenje g. Ryssdala, gđe Bindschedler, g. Lagergrena, g. Matschera, g. sir Vincenta Evansa, g. Bernhardta i g. Gersinga;
- suprotno mišljenje g. Pinheiroa Farinhae;
- saglasno mišljenje g.a Pettitija i g.a Russoa.

G.W.

M.-A.E

ZAJEDNIČKO OPREČNO MIŠLJENJE
SUDIJA RYSSDALA, BINDSCHEDLER-ROBERT, LAGERGRENA,
MATSCHERA, SIR VINCENTA EVANSA, BERNHARDTA I GERSINGA

1. Slažemo se sa stavom većine Suda u vezi sa postojanjem "spora" u ovom predmetu oko prava na koje se poziva gđa Deumeland, majka podnosioca predstavke,. Međutim, po našem mišljenju spor ne obuhvata rješavanje njenih "građanskih prava i obaveza" u smislu značenja člana 6. stav 1 Konvencije. Prema tome, naš je zaključak da član 6. stav 1 nije primjenjiv u ovom predmetu.

2. Većina je našla različita "obilježja privatnog prava" obuhvaćena u posebnom socijalnom osiguranju na koje se poziva gđa Deumeland koja su prevagnula u odnosu na "obilježja javnog prava" tako da tako da joj omogućuju traženo pravo pozivanja na obilježja "građanskog prava" u svrhe člana 6. stav 1 (v. stav 74. presude gore). Relevantna "obilježja privatnog prava" koje je većina našla su, prvo, lična i ekonomska priroda traženog prava; drugo, veza sa ugovorom o zaposlenju; i treće, sličnost sa osiguranjem prema normama općeg prava. Prema našem mišljenju, mana ovog rezonovanja je u tome što većina uzima kao odlučujuće faktore okolnosti koje mogu varirati između različitog sistema socijalnog osiguranja i čak između kategorije beneficije jednog u odnosu na drugi sistem. Bojimo se da će ovo proizvesti nesigurnost u vezi sa obavezama koje su preuzele strane potpisnice u polju socijalnog osiguranja na temelju člana 6. stav 1 Konvencije.

3. Naši razlozi za zaključak da je član 6. stav 1 neprimjenjiv u vezi sa ovom vrstom prava koju brani gđa Deumeland su slijedeći:

1. "Građanska prava i obaveze" – ograničavajući koncept

4. Član 6. stav 1 utvrđuje proceduralne garancije za presuđivanje u određenim sporovima. Upotreba izraza "građanska prava i obaveze" je za tvorce Konvencije morala imati namjeru da utvrdi granice primjene člana 6. stav 1. Izraz se ne može primjenjivati na sve sporove u vezi sa "građanskim pravima i obavezama" iz domaćeg prava; ovo pravo ili obaveza mora biti to koje je moguće kvalifikovati kao "građansko". Ovaj pridjev, međutim, daje nekoliko značenja. Tekst člana nije dovoljno jasan da bi se gore navedeno moglo reći, bez veće preciznosti, koja mu je bila namjera.

2. Sudska praksa

5. Postojanje sudske prakse daje neka uputstva u vezi s tim gdje treba povući granicu.

6. Početna tačka u svakom predmetu mora biti karakter koji se daje ovim pravima i obavezama prema pravnom sistemu tužene strane. Međutim, ovo ne propisuje više nego početnu naznaku, kako je pojam "građanskih prava i obaveza" "nezavisan" u smislu Konvencije i "ne može se tumačiti samo prema domaćem zakonu tužene strane"; "da li se treba smatrati građanskim, u smislu ovog izraza u Konvenciji, mora se odrediti prema stvarnom sadržaju i efektima prava – a ne prema pravnoj klasifikaciji – prema domaćem pravu države o kojoj je riječ" (v. presudu König od 28. juna 1978. godine, Serija A, broj 27, strana 29-30, stavovi 88.-89.).

U ovu svrhu, treba također uzeti u obzir pravne sisteme drugih država potpisnica, u stvari da se vidi postoji li bilo kakav jednoobrazan koncept "građanskih prava i obaveza" koji bi ili obuhvatio ili isključio činjenice ovog predmeta (v. gore navedenu presudu König, Serija A broj 27, strana 30, stav 89.).

7. Sud smatra da izraz "sporovi" o "građanskim pravima i obavezama" uključuje sve postupke čiji je rezultat odlučujući za privatna prava i obaveze, čak i ako se postupak tiče spora između pojedinca i javne vlasti koja djeluje nezavisno, i bez obzira da li pripadaju, prema domaćem pravnom sistemu tužene države, u sferu privatnog prava ili javnog prava ili su zaista mješovitog karaktera (v. presudu Ringeisen od 16. jula 1971. godine, Serija A broj 13, strana 39, stav 94.; gore navedenu presudu König, Serija A, broj 27, strana 30 i 32, stavovi 90. i 94.). Štaviše, nije dovoljno da spor ili postupak imaju slabu vezu ili neznatne posljedice koje utiču na građanska prava ili obaveze: "građanska prava ili obaveze moraju biti predmet – ili jedan od predmeta – spora; rezultat postupka mora biti direktno odlučujući za to pravo" (v. La Compte, Van Leuven i De Meyere presuda od 23. juna 1981. godine, Serija A, broj 43, strana 21, stav 47.).

Pored toga, Sud je izričito odložio za dalje razmatranje pitanje da li koncept "građanskih prava i obaveza" u smislu člana 6. stav 1 prevazilazi prava koja su privatne prirode (v. gore navedenu presudu König, Serija A, broj 27, strana 32, stav 95.; gore navedena presuda Le Compte, Van Leuven i De Meyere, Serija A, broj 43, strana 22, stav 48 in fine).

8. Postojeća sudska praksa je, prema tome, identifikovala određena područja u kojim se član 6. stav 1 može primijeniti, dok se ostavlja otvorenim da li može biti i drugih takvih područja.

3. Primjena postojeće sudske prakse na pojedine predmetne činjenice

9. Prema njemačkom pravu, pravo na dodatnu udovičku penziju koju traži gđa Deumeland nije privatnog karaktera, nego je klasificirano kao pravo javnog karaktera.

Nesumnjivo, prema podzakonskim šemama osiguranja koja su se primjenjivala na g. Deumelanda starijeg, postoje određene veze između prava na odštetu zbog povrede na radu i sadašnjeg ili bivšeg ugovora o zaposlenju osiguranika, ako ugovor jasno spada u domen privatnog prava. Međutim, odredbe koje uređuju naknade pri povredi na radu ne sadrže klauzule inkorporirane zakonom u, ili koje proizlaze iz ugovora o zaposlenju; zahtjev je provodiv protiv treće strane, koja nije strana u ugovoru; a ishod zahtjeva ne pogađa direktno privatno pravni odnos između poslodavca i zaposlenog koji je kreiran ugovorom o zaposlenju, iako može imati nekog uticaja na izvršenje ugovora.

Otud se ne može reći da se postupak, koji je pokrenula gđa Deumeland da bi ostvarila svoj zahtjev za dodatnom udovičkom penzijom, tiče ili odlučno utiče na privatno pravo koje je priznato njemačkim zakonom. Takve posljedice za privatno prav, po našem mišljenju, neznatne su da bi dovele do primjene člana 6. stav 1 samo na tom osnovu.

10. Slažemo se sa većinom da klasifikacija prema njemačkom pravu, iako ono daje početne naznake, ne može biti odlučujuća, posebno ako je izvan granica pravnog sistema drugih država potpisnica. Međutim, kako je većina zaključila u stavu 63. presude, ne postoje zajednički evropski standardi u vezi sa pravnom prirodom prava na naknadu pri povredi na radu prema podzakonskim šemama socijalnog osiguranja. Naročito, takvo pravo nije generalno priznato da je privatnog karaktera.

11. Prema tome, činjenice ovog predmeta ne potpadaju pod kriterije privatnog prava da bi se mogao primijeniti član 6. stav 1 koje su ustanovljene prema postojećoj sudskoj praksi. Ono što ostaje da se utvrdi jeste da li te činjenice ulaze u okvir člana 6. stav 1 po nekom drugom osnovu.

4. Relevantni principi tumačenja

12. Da bi se razjasnilo značenje "autonomnog" značenja "građanskih prava i obaveza" u članu 6. stav 1 mora se uzeti u obzir cilj i svrha Konvencije (v. gore navedenu presudu König, Serija A, broj 27, strana 30, stav 89). Kao pitanje opšteg pristupa, u tumačenju Konvencije, koja je međunarodni sporazum, bilo bi odgovarajuće da se Sud vodi prema Bečkoj konvenciji o ugovornom pravu iz 1969. godine (v. Golder, presuda od 21. februara 1975. godine, Serija A, broj 18, strana 14, stav 29.). "Opšte pravilo tumačenja" kako je utvrđeno u članu 31. stav 1 Bečke konvencije, glasi:

"Ugovor se mora tumačiti u dobroj vjeri, prema uobičajenom tumačenju izraza iz ugovora, u njihovom kontekstu i svjetlu predmeta i cilja ugovora."

Član 32. Bečke konvencije dalje navodi

"Može se pozvati na dopunska sredstva tumačenja, uključujući i pripremni rad za ugovore, i okolnosti pod kojima je ugovor zaključen, da bi se potvrdio smisao koji proizlazi iz primjene člana 31...."

Sud je također priznao potrebu tumačenja Evropske konvencije o ljudskim pravima u svjetlu modernih uslova u demokratskim društvima država potpisnica, a ne samo prema onome šta se može pretpostaviti da su tvorcii Konvencije imali na umu (v., *inter alia*, Marckx, presuda od 13. juna 1979. godine, Serija A, broj 31, strana 19, stav 41.).

5. Karakteristike stečenog prava

13. Pravo na penziju koje je gđa Deumeland zahtijevala bilo je ekonomsko pravo koje je proisteklo ne iz privatnog ugovora između muža i njegovog poslodavca nego iz kolektivne šeme za zaštitu radnika koja je utvrđena zakonodavstvom. Alokacija društvenih sredstava, s obzirom da je proistekla iz konteksta zaposlenja, bila je određena prema domaćem zakonodavstvu; a g. Deumeland stariji, kao član ovog dijela društva, bio je prinuđen da učestvuje u toj šemi. Takve šeme predstavljaju ostvarivanje dužnosti društva da zaštiti zdravlje i dobrobit svojih članova; one nisu samo primjeri države koja preuzima ili reguliše aktivnosti osiguranja koje jednako može provoditi i privatni sektor.

Zaista, s obzirom da se radi o sferi zapošljavanja, njemačke zakonske šeme osiguranja pri povredi na radu imaju određene posljedice, veze ili zajedničke osobine sa "građanskim pravima i obavezama", koja postoje prema općem pravu koje reguliše ovu sferu. Prema tome, mogućnost dobijanja naknade zbog povrede na radu prema relevantnim odredbama Reich Insurance kodeksa zavisi od toga da li je postojao ugovor o zaposlenju; penzija sama po sebi se može smatrati jednom vrstom produženja plate koja se plaća zaposlenom prema ugovoru o zaposlenju; za zakonske šeme osiguranja od povrede na radu se može reći da imaju sličnosti sa klasičnim osiguranjem u privatnom sektoru. Po našem mišljenju, međutim, nijedan od ovih faktora ne mijenja u osnovi javni karakter veze između individualne i kolektivne šeme koji leži u srži traženog zakonskog prava.

6. Kontekst, objekt i svrha

14. Prema tome, mora se utvrditi, u kontekstu odredbe i svjetlu objekta i svrhe Konvencije, da li je ova vrsta prava, uprkos u osnovi javnom karakteru, uključena u smisao "građanskih prava i obaveza" u smislu člana 6. stav 1.

15. Predmet i svrha Konvencije, čime se i bavi član 6. stav 1, do neke tačke prepoznaju se iz prirode zaštite koja je predviđena.

Sudsko procesuiranje sporova, kako je zagantovano članom 6. stav 1, u najvećoj mjeri je odgovarajuće u području odnosa između pojedinaca, ali nije neophodno u upravnoj sferi, gdje organizacioni, društveni i ekonomski faktori mogu legitimno opravdati da postupak bude manje sudski i formalan. Ovaj predmet se tiče ostvarivanja kolektivne ugovorne šeme pri dodjeli javnih sredstava. Kao primjer posebnih karakteristika takvih šema, bitnih za pitanja proceduralnih garancija, može se navesti veliki broj odluka koje treba donijeti, medicinski aspekti, nedostatak sredstava ili vještačenja predmetnih lica, potreba za balansom javnih interesa za produktivnom upravom protiv privatnih interesa. Sudsko procesuiranje u pogledu pitanja dodjele beneficija javnog dobra iziskivaće u velikom broju slučajeva obraćanje podnosioca predstavke pravnicima i medicinskim vještacima i stoga dovesti do povećanja troškova i dužine postupka.

Priroda pružene zaštite, prema tome, teži da pokaže da cilj i svrha člana 6. stav 1 ne ide tako daleko da garantuje sudsku kontrolu upravljanja i zakonskim kolektivnim šemama za raspodjelu javnog dobra.

16. Nismo previdjeli činjenicu da je sveukupni cilj Konvencije humanitaran i u cilju zaštite pojedinca i da su, za muškarca ili ženu na ulici, pravo na beneficije socijalnog osiguranja od velike važnosti za njegov ili njen svakodnevni život. Međutim, kako se Predstavnik Komisije izjasnio, ekonomski značaj naknade koju ona traži za život gđe Deumeland nedovoljan je, sam po sebi, da se u razmatranje uzme primjenjivost člana 6. stav 1 i njegove specifične sudske garancije. Naravno, jednako je važno da se u sferi uprave izvršava pravda i da se zahtjevi pojedinca ispituju na odgovoran i objektivna način u skladu sa ustanovljenim pravilima, ali to ne znači da su svi ostali zahtjevi iz člana 6. stav 1. Konvencije time primjenjivi. Zaista, kako je gore istaknuto (stav 15), postoje drugačija razmišljanja koja opravdavaju posebne postupke u predmetima društvene dobrobiti.

17. Stavljanje “građanskog i “krivičnog” zajedno u kontekst člana 6. stav 1 ne može se razumno smatrati da je to sveobuhvatna veza za sve sisteme postupka odlučivanja prema domaćem pravu. Prema ovom tumačenju, dakle, korištenje pridjeva “građanski” neće uključiti primjenjivost člana 6. stav 1 na sporove o svim stvarima koje nisu “krivične” čak gdje je, kao u sporovima o socijalnom osiguranju, ishod od velikog značaja za lični život pojedinca.

18. Ova razmatranja ukazuju na zaključak da, u principu, kolektivne i javne osobine šema zakonskih osiguranja koje daju pravo na beneficije, preovladavaju i tako stavljaju ova prava i obaveze izvan domena “građanskog”, u smislu člana 6. stav 1.

7. Dodatna sredstva tumačenja

19. Gore naznačena analiza se potkrjepljuje činjenicom da je relevantno zakonodavstvo nastalo decenijama prije Konvencije i da je postojalo slično zakonodavstvo kod mnogih drugih strana potpisnica prije Konvencije. Prema tome, razumno je pretpostaviti da nije bila namjera tvorca člana 6. stav 1 da uključe takve zakonske šeme kolektivnog socijalnog osiguranja u njegov domen. Pri analizi, istorija stvaranja Konvencije potvrđuje ovakvo tumačenje teksta.

20. Pridjev “građanski” je dodat engleskoj verziji člana 6. stav 1 u novembru 1950. godine, prije nego je Konvencija finalizirana za potpisivanje, kad je vijeće stručnjaka ispitao tekst Konvencije zadnji put i “dalo jedan broj formalnih ispravki i ispravki prevoda” (Zajedničko izdanje Travaux préparatoires Evropske konvencije o ljudskim pravima, tom VII, strana 12, stav 6.). Dok nije dato posebno objašnjenje za izmjene člana 6. stav 1 u posljednjem momentu, pravičan je zaključak da je razlog uglavnom bio približavanje engleskog teksta jeziku francuskog teksta: prije promjene, iako je francuska verzija glasila, kao i sad, “droits et obligations de caractère civil:”, engleska verzija je glasila “prava i obaveze u parnici” (ibid, tom V, strana 148).

Ova dva izraza su prvobitno predočena na sastanku (mart 1950. godine) Komiteta stručnjaka o ljudskim pravima Vijeća Evrope i bili su očigledno uzeti iz jednakog člana tada postojećeg nacrtu Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih nacija (ibid. tom II, strana 296; tom III, strane 30, 160, 284, 290, 316; tom IV, strana 60). Prema tome, relevantno je potražiti njihovu historiju u travaux préparatoires Međunarodnog pakta.

21. Ključna rasprava o nacrtu Međunarodnog pakta je održana 1. juna 1949. godine, za vrijeme petog zasjedanja Komisije Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima. Francuska i egipatska delegacija je predložila izmjenu koja se odnosila na francuski tekst “prava i obaveze” bez kvalifikacije. Reakcija danskog predstavnika (g. Sørensen) na tu izmjenu je bila iznesena ovako kako slijedi:

“Predstavnicima Francuske i Egipta su predložili da svako treba da ima pravo da sud odlučuje o njegovim pravima i obavezama. G. Sørensen je smatrao da je ta odredba preširoka; težila bi da učini podložnim sudskoj odluci svaku akciju upravnih organa u izvršavanju njihovih diskrecionih ovlaštenja koja su im je data zakonom. On je prihvatio da pojedinac treba da ima zagaranovanu zaštitu protiv zloupotrebe ovlaštenja upravnih organa, ali je pitanje bilo izuzetno delikatno i bilo je pod znakom pitanja da li Komisija može da ga riješi tada i na tom mjestu. Studija o podjeli ovlaštenja između upravnih i sudskih organa može se načiniti i kasnije... G. Sørensen je pitao predstavnike Francuske i Egipta da li se okvir djelovanja predmetne odredbe može ograničiti tako da se odnosi jedino na predmete između pojedinaca, a ne predmete između pojedinaca i Države. (sažetak zapisnika sa 109. sastanka, doc. E/CN. 4/SR.109, strane 3-4).

Francuski predstavnik (g. Cassin), govoreći na francuskom, odgovorio je da ga je “izjava danskog predstavnika ubijedila da je veoma teško u tom članu riješiti sva pitanja u vezi sa provođenjem pravde u odnosima između pojedinaca i vlada” (ibid., strana 9).

Prema tome, on je bio spreman da se riječi “soit de ses droits et obligations” u prvoj rečenici francusko-egipatske izmijene izrazom “soit des contestations sur ses droits et obligations de caractère civil” (označeno u engleskoj verziji sažetog zapisnika kao “ili njegovih prava i obaveza u parnici”). Složio se da problem “nije totalno riješen i da ga treba detaljnije ispitati”.

Kasnije istog dana, komitet za nacрте je dao tekst koji je sadržavao izraze “u parnici” na engleskom i “de caractère civil” na francuskom (doc. E/CN.4/286). Izraz upotrijebljen u ovom tekstu je onaj koji je konačno usvojen za član 14. međunarodnog pakta iz 1966. godine.

22. Prema tome, izgleda dosta jasno da je namjeravani efekat stavljanja izraza “de caractère civil” u francuskom tekstu nacрта Međunarodnog pakta bio da se iz polja djelovanja ove odredbe isključe određene kategorije sporova u polju uprave “u vezi sa provođenjem državne prakse u odnosima između pojedinaca i vlada”.

8. Praksa države i evolutivno tumačenje

23. Nije slučaj da se, otkako je Konvencija stupila na snagu, državna praksa razvila do tačke gdje se za države potpisnice može reći da tretiraju pravo na naknadu zbog povrede na radu prema zakonskim šemama socijalnog osiguranja kao “građanska prava i obaveza” u svrhe člana 6. stav 1. U stvari, kako je i gore navedeno (v. stav 10. gore) ne može se naći zajednički osnov u pravnim sistemima država potpisnica u vezi sa “građanskim” ili drugim karakterom takvog prava. Konačno, u tom pogledu ne postoji jednoobrazni evropski pristup koji bi bio suprotan tumačenju koje smo postigli na osnovu drugih ranijih razmatranja. Nasuprot tome, raznolikost pristupa, koja postoji čak i danas, pokazuje da je pitanje: da li sudsku zaštitu zagaranovanu članom 6. stav 1 treba dati zahtjevima, kao što je zahtjev gđe Deumeland, za naknadu povrede na radu, politička odluka države potpisnice koja se donosi u svjetlu različitih ključnih činjenica i slabosti, ali nije takva kakvu zahtijeva član 6. stav 1 sam po sebi.

24. Čak ni evolutivno tumačenje člana 6. stav 1 ne vodi drugačijem zaključku. Konvencija je selektivna pri zaštiti koju pruža, kako je pokazano uvodom gdje su vlade potpisnice izrazile da je njihova odluka “poduzeti prve korake za kolektivno provođenje nekih prava navedenih u Opštoj deklaraciji (Ujedinjenih nacija)” o ljudskim pravima (v. gore navedenu presudu, Golder, Serija A, broj 18, strana 16, stav 34.). Evolutivno tumačenje dozvoljava da se promjenljive vrijednosti i koncepti koji se mijenjaju, koji su već sadržani u Konvenciji, tumače u svjetlu uslova modernog vremena (v., npr. Tyrer presuda od 25. aprila 1978. godine, Serija A, broj 26, strane 15-16, stav 31.; gore navedena presuda Marckx, Serija A broj 31, strane 19-20, stav 41.; presuda Dudgeon od 22. oktobra 1981. godine, Serija A, broj 45, strane 23-24, stav 60.), ali ne dozvoljava da se kompletno novi koncepti ili sfere primjene navode u Konvenciji; to je zakonodavna funkcija koja pripada državama članicama Vijeća Evrope. Očigledna je želja za davanjem odgovarajuće zaštite prilikom odlučivanja o zahtjevima, u rastućem polju socijalnog osiguranja. Međutim, postoje granice evolutivnog tumačenja i činjenice u ovom predmetu idu izvan tih granica, što se tiče člana 6. stav 1.

Ne nalazimo značajne napretke, u polju socijalnog dobra, od razrade Konvencije koji bi izmijenili osnovni karakter ovih prava i obaveza sadržani u predstavci koju je podnijela gđa Deumeland.

9. Zaključak

25. Imajući u vidu tekst člana 6. stav 1, njegov predmet i svrhu i njegovu istoriju nastanka, principijelni zaključak koji mi izvlačimo je taj da postoje područja, u polju javne uprave, podvrgnuta posebnim institucionalnim režimima, kao što je ono koje se odnosi na socijalno osiguranje, prema kojem prava i obaveze pojedinca, koja nisu privatne prirode, mogu opravdano, iz različitih razloga (vidi gore stav 15) biti utvrđena prema posebnim procedurama rješavanja, radije nego ispunjenjem zahtjeva iz člana 6. stav 1 od strane sudova. Po našem mišljenju, garancije člana 6. stav 1 koje se odnose na “sporove” u vezi sa “građanskim pravima i obavezama” ne primjenjuju se na sporove u takvim područjima osim ako je, kako je navedeno u sudskoj praksi (v. stav 7. gore), ishod spora direktno odlučujući za privatna prava.

U svjetlu svih gore navedenih različitih razmatranja, mi zaključujemo da postupak koji je pokrenula gđa Deumeland, a koji je kasnije nastavio njen sin pred njemačkim socijalnim sudovima, ne uključuje odlučivanje o “građanskim pravima i obavezama” u smislu člana 6. stav 1; te da sudske garancije ove odredbe, stoga, nisu primjenjive na okolnosti ovog predmeta.

OPREČNO MIŠLJENJE SUDIJE PINHEIROA FARINHAÉ

1. Član 6. stav 1. Konvencije garantuje pravično suđenje pri odlučivanju o “građanskim pravima i obavezama” pojedinca i bilo kakve krivične optužbe protiv njega”.

2. U ovom predmetu ne proizlazi pitanje u vezi sa “krivičnom optužbom”. Da li su činjenice uključivale odlučivanje o građanskim pravima i obavezama?

3. G. Deumeland stariji je bio uposlenik grada Berlina (Angestellter) i bio je obavezno osiguran u pogledu povrede na radu (v. stav 10. presude gore).

Za radnike privatnih firmi, tijela odgovorna za osiguranje od povrede na radu su stručna udruženja (Berufsgenossenschaften) (v. stav 52. presude gore) čiji su fondovi stvoreni privatnim doprinosima zaposlenih, koji u osnovi zavise od plata lica koja su osigurana i vjerovatnosti nesreća (v. stav 51).

U Berlinu, zaposleni u Landu su pokriveni Kancelarijom osiguranja od povrede na radu (Eigenunfallversicherung), javnim tijelom koje direktno kontrolišu vlasti Landa i koje je uglavnom finansirano od sredstava uključenih u godišnji budžet Landa, što će reći javnim novcem, a manjim dijelom od doprinosa nekih javnih firmi (v. stav 53). Ugovor o

zapošljavanju je sadržavao gole uslove prava i g. Deumeland stariji nije platio nijedan doprinos za osiguranje.

4. Zaključujem – zbog nedostatka zavisnosti od stručnih udruženja, zbog veze sa javnim tijelom koje je pod direktnom kontrolom Landa i zbog finansiranja ovog osiguranja od povrede na radu koje je uglavnom obezbijeđeno iz budžeta Landa - da se ovdje ne može govoriti o odlučivanju o “građanskim pravima” i da član 6. stav 1 nije primjenjiv i, shodno tome, nije niti prekršen.

SAGLASNO MIŠLJENJE SUDIJA PETTITIJA I RUSSOA

Glasali smo sa većinom u korist primjenjivosti i povrede člana 6. stav 1. Ono što je bilo ključno za naše glasanje je prevaga obilježja građanskog prava u toku veoma različitih postupaka koje je pokrenula porodica Deumeland.

1. Početak događanja je bila nezgoda na ulici koju je pretrpio g. Deumeland stariji. Činjenica da li je dobio naknadu kao žrtva povrede na radu na putu s posla ili na posao, ne mijenja prirodu predmetnog prava. Pretrpljena šteta koja je rezultat nezgode može otvoriti pitanje građanske odgovornosti ili krivične odgovornosti koja za sobom povlači građanske posljedice za vlasnika zgrade ispred koje je snijegom pokriveni pločnik prouzrokovao pad g. Deumelanda starijeg.

2. Osnovni spor je bio u vezi sa mogućom uzročnom vezom između nezgode na putu kući (dosad se tretiralo kao povreda na radu) i smrti g. Deumelanda starijeg. Ovo bi, ako se ustanovi, omogućilo dodatne godine službe, između datuma nezgode i datuma smrti, što bi povećalo do određene granice starosnu penziju koju je primala gđa Deumeland. Ono o čemu se odlučivalo je osnov za preračunavanje penzije, a ne dodatno osiguranje.

3. Daljnje obilježje građanskog prava nalazi se u proceduralnom momentu nastalom u vezi sa dokazivanjem statusa g. Deumelanda Mlađeg kao nasljednika.

4. Tužba radi naknade štete koja se mogla podnijeti protiv vlasnika zgrade kao rezultat subrogacije prava Kancelarije osiguranja od povrede na radu g. Deumelanda starijeg odnosila se na zahtjev za građansku odgovornost. Na onim kojih se to tiče bilo je da pridrže svoje pravo na tužbu protiv vlasnika zgrade. Konačno odbijanje odgovornosti od strane Kancelarije osiguranja moglo je prouzrokovati drugo pitanje obaveza. Sva ova obilježja – subrogacija, ustupanje prava i ostvarivanje prava na tužbu – su obilježja građanskog prava.

Sud je nerazumno dužinu postupka razmatrao uglavnom u odnosu na period u kojem se raspravljalo o uzročnoj vezi i, proceduralne događaje koji su uslijedili, a ne prvu fazu raspravljanja o socijalnom osiguranju koja se tiče spora o tome da li se nezgoda na putu kući može svrstati u povredu na radu.

Po našem mišljenju, predmet Deumeland ne predstavlja pitanje njemačkog sistema o rješavanju sporova o socijalnom osiguranju u vezi sa povredama na radu. Veoma interesantna kontroverza – koja je izvrsno obrazložena u odvojenom mišljenju manjine – uključujući tumačenje o travaux préparatoires Ujedinjenih nacija i Vijeća Evrope u vezi sa izrazom "građanska prava i obaveze" ne čini ključni element procjene, imajući na umu posebne okolnosti ovog predmeta i značajnije osobine privatnog prava, gore objašnjenog.

KLJUČNE RIJEČI:

utvrđivanje građanskih prava i obaveza/

pravično suđenje/

suđenje bez odlaganja/

nepriistrasan sud/

pravična naknada/